

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

**DUNYO TILSHUNOSLIGIDA TIL BIRINCHI DARAJASINING
O'RGANILISHI, UNGA QO'YILGAN TALABLAR.**

Sattarova Gulmira Davronbekovna

Toshkent shahar Uchtepa tumanidagi

193-sonli IDUM

ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqola dunyo tilshunosligida til birinchi darajasining o'rganilishi masalasiga bag'ishlanadi. Shu bilan bir qatorda ingliz tilida til birinchi darajasini bilish talablari bayon qilinadi.*

Annotation: *This article deals with the study of the first level of language in world linguistics. Alternatively, the requirements for knowing the first level of the language in English are stated.*

Kalit so'zlar: *til darajalari, materiallar, o'qituvchining malakasi, axborot texnologiyalari.*

Keywords: *language levels, materials, teacher qualification, information technology.*

Tillarni samarali o'rgatish uning metodikasini bilishni taqozo etadi. Til o'rgatish kishilik jamiyatida muhim sohalardan biri hisoblanadi. Xalqaro munosabatlar avj olgan zamonamizda tilni o'rganish, ko'p tillilik ulkan ahamiyatga ega.

Ko'p mamlakatlar hududida tahsil oladigan o'quvchi va talabalar odatda uch tilni o'rganadilar. "Iqtidorli yoshlarimizning ko'pchiligi uch til egasidir"². Ushbu tillar ta'lim nazariyasida maxsus nomlar bilan yuritiladi. Ona tili, ikkinchi til va xorijiy til.

Shunday ekan, har bir til dunyoda o'z mavqeyini boshqa til vakillari tomonidan o'rganilishi bilan amalga oshiradi. Biz ham o'z ona tilimizni – o'zbek tilimizni olam sahnasidagi tillar qatorida ko'rishni istaymiz. Buning uchun esa tilimiz nafaqat o'z egalari tomonidan, balki boshqa millat vakillari tomonidan ham tan olinishi kerak. O'zbek tilini xorijliklarga xorijiy til sifatida o'qitish o'ziga xos talab va tajribalarni talab qiladi. Bu yo'lda, albatta til o'rgatuvchining malakasi muhim hisoblanadi. O'zbek tili muallimi metodika fani yutuqlarini o'zlashtirishi orqali o'quvchining to'plagan til tajribasi me'yorini aniq bilishga va uni yanada takomillashtirishga erishadi.

Bugungi kunda tilni o'qitish va o'rgatishda darajalarga e'tibor qaratilgani bejiz emas. Bu hol dastlab ingliz tilida o'z aksini topdi. Ushbu tilni o'rganishga bo'lgan ehtiyoj sabab bugungi kunga kelib o'rganuvchining bilimini baholashda to'rtta me'zon asosida bilimlar tekshiriladi va oltita darajadan biriga mansubligi belgilanadi. Shulardan birinchisi A1 daraja bo'lib u quyidagicha:

² Mahmudxo'ja Behbudiy, "Ikki emas to'rt til kerak". "Oina" jumali, maqola,

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

A1 darajasi tilning asosiy foydalanuvchilariga, ya'ni kundalik vaziyatlarda tez-tez ishlatib turadigan iboralar va elementar lug'at bilan birlashtira oladiganlarga mos keladi. Shuni yodda tutish kerakki, Tillarga oid Evropaning umumiy ma'lumot doirasi (CEFRL) ingliz tili kabi tillar uchun og'zaki va yozma so'zlashuv va tushunishning turli darajalarini belgilaydigan va tushuntiradigan tizimdir. U 6 ta ma'lumot sathidan iborat: uchta blok (A yoki asosiy foydalanuvchi, B yoki mustaqil foydalanuvchi va C yoki malakali foydalanuvchi), ular o'z navbatida 1 va 2 ikkita pastki darajaga bo'lingan.

A1 darajadagi mahorat Ushbu ma'lumotni o'qiyotganda o'zingizdan so'rashingiz mumkin bo'lgan savollardan biri, ingliz tilida A1 darajasiga ega ekanligini isbotlay oladigan odamni qaysi til vakolatlari xarakterlaydi? CEFRL quyidagilarni belgilaydi: U tez-tez ishlatiladigan kundalik iboralarni va oddiy iboralarni darhol ehtiyojlarini qondirish uchun tushunishi va ishlatishi mumkin.

U o'zini va boshqalarni tanishtirishi mumkin, shuningdek qaerda yashashi, bor narsalari va o'zi biladigan odamlar kabi shaxsiy ma'lumotlar haqida savollar berib javob berishi mumkin.

U suhbatdoshi sekin va aniq suhbatlashishi va hamkorlik qilishga tayyor bo'lishi sharti bilan u sodda tarzda o'zaro aloqada bo'lishi mumkin.

Ingliz tilida A1 darajasi bilan nima qilishingiz mumkin.

Ingliz tilining A1 darajasi juda sodda aloqalar uchun etarli bo'ladi, masalan, ingliz tilida so'zlashadigan mamlakatda sayyoh sifatida. A1 darajasi boshqa ilmiy yoki professional maqsadlar uchun etarli bo'lmaydi.

Rasmiy CEFR ko'rsatmalariga binoan, kimdir ingliz tilida A1 darajasida

Kundalik tanish iboralarni va aniq turdagi ehtiyojlarni qondirishga qaratilgan juda oddiy iboralarni tushunishi va ishlatishi mumkin.

O'zini va boshqalarni tanishtirishi mumkin va u qaerda yashashi, tanish odamlari va narsalari kabi shaxsiy ma'lumotlar haqida savollar berib javob berishi mumkin.

Boshqasi sekin va aniq suhbatlashishi va yordam berishga tayyor bo'lishi sharti bilan, boshqa odamlar bilan sodda tarzda aloqada bo'lishi mumkin.

A1 darajasidagi ingliz tilini batafsil o'rganish Rasmiy ma'ruzalar o'qitish maqsadida kichik bo'laklarga bo'linadi. Ushbu batafsil mahoratning buzilishi sizga o'zingizning ingliz tilingiz darajasini yoki o'qituvchiga talabaning darajasini baholashda yordam beradi. Masalan, ingliz tilida A1 darajasidagi talaba quyidagilarga qodir:

- o'zini oddiygina tanishtiring va asosiy tabriklardan foydalaning
- u va boshqalar qaerdan kelganligini aytib bering va uning shahri haqida asosiy tavsif bering.
- oila va hamkasblar haqida oddiygina gapiring, ularning tashqi qiyofasini va shaxsiy xususiyatlarini tavsiflang.
- kiyimni asosiy darajada muhokama qiling va sotuvchilardan bu haqda oddiy savollar bering.

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

- sevimli ovqatlar haqida suhbatlashing va olib ketiladigan ovqatlarga oddiy buyurtma bering.
- kundalik ishlar haqida suhbatlashish va do'stlar va hamkasblar bilan uchrashuvlar tashkil etish.
- hozirgi ob-havo sharoitlarini tavsiflash va ob-havo prognoziga muvofiq tadbirlarni taklif qilish.
- sog'lig'i haqida umumiy so'zlar bilan gaplashing va shifokorga tez-tez uchraydigan tibbiy alomatlarini tavsiflang.
- uning uyi joylashgan joyni tasvirlab bering va oddiy ko'rsatmalar bering
- uning sevimli mashg'ulotlari va qiziqishlari haqida suhbatlashing va do'stlaringiz yoki hamkasblaringiz bilan qiziqarli mashg'ulotlar uchun rejalar tuzing
- mehmonxonada asosiy operatsiyalarni bajarish, shu jumladan ro'yxatdan o'tish va chiqish.
- umumiy mahsulotlarni muhokama qilish, asosiy xaridlarni amalga oshirish va nosoz narsalarni qaytarish.

Garchi taraqqiyot kurs turiga va individual talabaga bog'liq bo'lsa-da, talabalar ingliz tilida A- A1 darajasiga 60-80 soatlik o'qitish bilan erishishni kutishlari mumkin.

Adabiyotlar:

1. Mengliyev B.R. Globallashuv : tillar taraqqiyoti va tanazzuli. "Ma'rifat" gazetasi , 2017-yil, 19-oktabr, 76-son.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" gi Qonuni. // Barkamol avlod –O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. -Toshkent; "SHarq", 1997. 20-29 betlar.
3. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida"gi Qonuni. //Barkamol avlod – O'zbekiston tarakdiyotining poydevori. -Toshkent; "SHarq", 1997. 31-61 betlar.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim muassasalarining rahbar va pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PF-4732-son Farmoni, 2015 yil 12 iyun.

Internet saytlari

1. <https://www.udemy.com>
2. <https://www.coursera.org/>
3. <http://yenka.com>